

29. GLINY CERAMICZNE

Gliny ceramiczne są głównym składnikiem do wyrobów ceramiki szlachetnej. Gliny te dzieli się na białowypalające się i kamionkowe. Jest to podział pod względem technologicznym i zależy on od barwy czerepu ceramicznego po wypaleniu. Do wyrobu porcelitu i fajansu używane są gliny białowypalające się, które uzyskują przynajmniej 50 % stopień białości po wypaleniu w temperaturze 1300°C. Gliny kamionkowe po wypaleniu mają gorszy stopień białości, lecz uzyskują dużą odporność na działanie mechaniczne i chemiczne oraz odznaczają się małą nasiąkliwością.

Złoża **glin ceramicznych białowypalających się** występują tylko w województwie dolnośląskim. Budują je dwa typy złóż. Pierwszy typ złóż stanowią ily kaolinitowe wieku górnokredowego, tworzące przewarstwienia wśród piaskowców. Do nich należą złoża glin białowypalających się: Bolko II, Janina, Ocice. Drugim typem litologicznym są słabo związane piaskowce o spoiwie kaolinitowym. Należą do nich złoża: Janina-Zachód, Janina I i Nowe Jaroszewice. W złożach tych gliny białowypalające się można odzyskać w procesie szlamowania słabo związanego piaskowca o spoiwie kaolinitowym. Uzysk frakcji użytecznej wynosi około 30 %.

Stopień ich zagospodarowania, a także stan rozpoznania przedstawiono w tabeli 29.1.

Tabela 29.1

GLINY CERAMICZNE BIAŁOWYPALAJĄCE SIĘ - mln t

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne				Zasoby przemysłowe
		bilansowe			pozabilansowe	
		Razem	A+B+C1	C2		
ZASOBY OGÓŁEM	6	59.71	2.99	56.72	0.05	1.13
w tym - zasoby złóż zagospodarowanych						
Razem -	1	2.70	1.89	0.81	-	1.13
1. Złoża zakładów czynnych	1	2.70	1.89	0.81	-	1.13
w tym - zasoby złóż nie zagospodarowanych						
Razem -	3	56.46	0.57	55.89	-	-
1. Złoża rozpoz. szczegółowo	1	0.57	0.57	-	-	-
2. Złoża rozpoz. wstępnie	2	55.89	-	55.89	-	-
w tym - złoża, których eksploatacji zaniechano						
Razem -	2	0.55	0.53	0.02	0.05	-

Stan geologicznych zasobów bilansowych glin ceramicznych białowypalających się (fajansowych i porcelitowych) wynosi 59,71 mln t i jest mniejszy w stosunku do ubiegłego roku o około 0,12 mln t. Związane jest to z wydobywaniem i lepszym rozpoznaniem złoża Janina I - jedynym eksploatowanym złożem tych glin. W 2008 r. nastąpił przyrost zasobów przemysłowych w tym złożu o około 1mln t, w wyniku opracowania dodatku nr 1.

W 2008 r. ze złoża Janina I wydobyto 122,49 tys. t piaskowca o spoiwie kaolinitowym i jest to o 5,07 tys. t mniej niż w ubiegłym roku. Wykaz złóż wraz ze stopniem rozpoznania zasobów i stanem zagospodarowania, a także wielkością wydobycia zestawiono w tabeli 29.2.

Tabela 29.2

Wykaz złóż glin ceramicznych białowypalających się - w tys. t

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Z a s o b y		Wydo- bycie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE złóż : 6; OGÓŁEM			59 711	1 130	122	
woj. DOLNOŚLĄSKIE złóż : 6			59 711	1 130	122	
1	Bolko II	Z	404	-	-	Bolesławiec
2	Janina	Z	150	-	-	Bolesławiec
3	Janina I	E	2 702	1 130	122	Bolesławiec
4	Janina-Zachód	R	567	-	-	Bolesławiec
5	Nowe Jaroszewice	P	41 187	-	-	Bolesławiec
6	Ocice	P	14 702	-	-	Bolesławiec

Gliny ceramiczne kamionkowe występują głównie w województwie dolnośląskim i świętokrzyskim. Pojedyncze złoża tej kopaliny występują w województwach: łódzkim, mazowieckim i śląskim.

W 2008 roku stan geologicznych zasobów bilansowych glin kamionkowych wyniósł 82,89 mln t i jest mniejszy w stosunku do ubiegłego roku o 0,42 mln t. Jest to spowodowane wydobyciem i lepszym rozpoznaniem złóż.

W złożach zagospodarowanych zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 11,25 mln t, co stanowi 13,6 % ogółu zasobów bilansowych. Większość zasobów bilansowych złóż zagospodarowanych jest rozpoznanych szczegółowo (kat. A+B, C1), co stanowi 96,3 % ogółu zasobów tych złóż. Zasoby przemysłowe (9,67 mln t) wynoszą 85,9 % geologicznych zasobów złóż zagospodarowanych.

W 2008 roku eksploatacja glin kamionkowych prowadzona była w 4 złożach. Wydobyto z nich 225 tys. t surowca, co stanowi 141 % ubiegłorocznego wydobycia. Wzrost wydobycia zanotowano w złożach: Kraniec, Zebrzydowa Zachód i Baranów. W złożu Paszkowice nastąpił nieznaczny spadek wydobycia o 4,28 tys. t.

Stan geologicznych zasobów bilansowych glin kamionkowych, stopień ich rozpoznania oraz zagospodarowania przedstawiono w tabeli 29.3.

Tabela 29.3

GLINY CERAMICZNE KAMIONKOWE - mln t

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne				Zasoby przemys- łowe
		bilansowe			pozabi- lansowe	
		Razem	A+B+C1	C2		
ZASOBY OGÓŁEM	22	82.89	30.05	52.84	15.92	9.67
w tym - zasoby złóż zagospodarowanych						
Razem -	4	11.25	10.83	0.42	5.13	9.67
1. Złóża zakładów czynnych	4	11.25	10.83	0.42	5.13	9.67
w tym - zasoby złóż nie zagospodarowanych						
Razem -	11	63.05	12.15	50.90	8.40	-
1. Złóża rozpoz. szczegółowo	6	15.40	12.15	3.25	2.30	-
2. Złóża rozpoz. wstępnie	5	47.66	-	47.66	6.11	-
w tym - złoża, których eksploatacji zaniechano						
Razem -	7	8.59	7.07	1.52	2.39	-

W trakcie eksploatacji złóż szcerpiano 199,3 tys. m³ wód kopalnianych, pitnych i przemysłowych, które zostały zrzucone do wód zlewni rzeki Wisły i Odry, w tym ze złoża Paszkowice – 194,62 tys. m³ i Kraniec – 4,68 tys. m³.

W 2008 r. łączny import glin (bez ogniotrwałej i formierskiej) wyniósł 133,43 tys. t (za 51,19 mln PLN) i zwiększył się w stosunku do roku ubiegłego o 16,62 tys. t. Eksport glin był znacznie większy i wyniósł 2,23 tys. t (za 780 tys. PLN).

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż zestawiono w tabeli 29.4.

Tabela 29.4

Wykaz złóż glin ceramicznych kamionkowych - w tys. t

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Z a s o b y		Wydo- bycie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemys- łowe		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE złóż : 22; OGÓŁEM			82 893	9 669	225	
woj. DOLNOŚLĄSKIE złóż : 12			23 516	4 540	184	
1	Anna-Włodzice Małe (kop.)	Z	7 528	-	-	Lwówek Śl.
2	Barbara-Sadlno (kop.)	Z	320	-	-	Ząbkowice Śl.
3	Gierałtów	Z	88	-	-	Bolesławiec

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Z a s o b y		Wydobywanie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
4	Kaławsk-Południe	P	5 175	-	-	Zgorzelec
5	Kleszczowa	Z	89	-	-	Bolesławiec
6	Kraniec	E	1 061	-	24	Wołów
7	Nowogrodziec II	Z	26	-	-	Bolesławiec
8	Ocice II	P	4 015	-	-	Bolesławiec
9	Weronika II	Z	418	-	-	Bolesławiec
10	Zebrzydowa	Z	117	-	-	Bolesławiec
11	Zebrzydowa Zachód	E	4 679	4 540	159	Zgorzelec
12	Zofia (Czerwona Woda)	R	tylko pzb.	-	-	Zgorzelec
woj. ŁÓDZKIE złóż : 1			4 252	3 965	28	
1	Paszkowice	E	4 252	3 965	28	Opoczno
woj. MAZOWIECKIE złóż : 1			2 062	-	-	
1	Zawada	R	2 062	-	-	Przysucha
woj. ŚLĄSKIE złóż : 1			1 304	-	-	
1	Patoka II	R	1 304	-	-	Lubliniec
woj. ŚWIĘTOKRZYSKIE złóż : 7			51 760	1 164	14	
1	Adamów	P	4 749	-	-	Starachowice
2	Baranów	E	1 260	1 164	14	Skarżysko-Kamienna
3	Majków	P	17 182	-	-	Starachowice
4	Parszów-Szkleniec	R	3 935	-	-	Starachowice
5	Wierzbka	R	7 180	-	-	Skarżysko-Kamienna
6	Wierzbka 1	R	919	-	-	Skarżysko-Kamienna
7	Włochów	P	16 535	-	-	Końskie

Opracowała: Janina Dyląg